

بررسی گرایش جوانان استان همدان به ازدواج با تاکید بر متغیرهای نگرش (معرفتی و بلوغ فکری)، ارزش ها، عوامل روانی (هیجانی) و سبک زندگی

چکیده

پژوهش حاضر به دنبال بررسی گرایش جوانان استان همدان به ازدواج با رویکرد به مبانی نگرشی (معرفتی و بلوغ فکری)، ارزشی، روانی (هیجانی) و سبک زندگی بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه افراد ۱۸ الی ۳۵ سال استان همدان می باشد و حجم نمونه آماری پژوهش شامل ۴۴۹ نفر با استفاده از فرمول کوکران محاسبه شده است. یافته‌های پژوهش نشان داد: ۱. جوانان گرایش متوسطی به ازدواج دارند. ۲. بین مردان و زنان در گرایش به ازدواج تفاوت معناداری وجود ندارد. ۳. تأثیر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج از متغیرهای با اهمیت متوسط به پایین محسوب می شود و این عامل برای پسران با اهمیت تر از دختران است. ۴. از نظر پرسش شوندگان شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج اهمیتی متوسط به بالا دارد و برای پسران با اهمیت تر از دختران محسوب می گردد. ۵. جوانان استان همدان نسبت به ازدواج داری نگرش خوش بینانه هستند و پسران نسبت به دختران در ازدواج نگاه خوش بینانه‌تر بیشتری دارند و در مقابل دختران واقع گرایانه‌تر هستند. ۶. نتایج نشان داد که هر چه میزان گرایش به ازدواج افزایش می یابد اعتقاد بر این که ترویج سبک زندگی غربی عاملی بزرگتری بر کاهش میزان گرایش به ازدواج است افزایش می یابد.

واژگان کلیدی: جوانان، گرایش به ازدواج، نگرش، ارزش ها، عوامل روانی، سبک زندگی

۱. مقدمه

ازدواج به عنوان مبنای شکل‌گیری نهاد خانواده، مرحله گذار افراد از جوانی به بزرگسالی و مهم‌ترین واقعه در زندگی فردی، همواره در افکار عمومی جامعه و در تحقیقات علمی و دانشگاهی مورد توجه قرار گرفته است. ازدواج یک نهاد اجتماعی و حقوقی مهم هست که از طریق فراهم کردن مجموعه خاصی از حقوق، امتیازات، تعهدات، مسئولیت‌ها و انتظارات نقشی جدید، از روابط زناشویی حمایت می‌کند و موجب بقاء و تداوم نهاد خانواده و ساختار اجتماعی می‌شود. (احمدی، براری و سید اسماعیلی، ۱۳۹۰) هم از نظر فرد، هم از دیدگاه زیستی و هم از منظر اجتماعی هیچ نهادی نیست که همانند ازدواج جهانی، ثابت و پایدار باشد. از این رو، هیچ نهادی نیز همانند آن تحت تأثیر دگرگونی‌های اجتماعی قرار نمی‌گیرد. از طرفی ازدواج پدیده‌ای مطلق و فارغ از بستر زمان و مکان نیست. در هر زمان و در هر جامعه چهره خاص دارد و با جامعه نیز دگرگون می‌شود (ساروخانی و همکاران، ۱۳۹۶). ازدواج یک قرارداد اجتماعی، زیستی و فرهنگی است که به دلیل نقش بنیادین آن در تشکیل خانواده، از اهمیت بسزایی برخوردار است و آرامش و امنیت در یک جامعه می‌تواند نتیجه ازدواج سالم و محیط آرامش بخش خانواده باشد. (رشوند، وجدانی، ۱۳۹۹)

ازدواج به عنوان مقدمه تشکیل نهادی به نام خانواده که نهاد اصلی جامعه و نهادی مقدس با بیشترین مسئولیت را در رشد و تحول، تربیت و تعالی و سعادت وجود انسان نخستین نظام نهادی و جهانی است که برای رفع نیازمندی‌های حیاتی و عاطفی انسان و تعالی جامعه ضرورت تام دارد و در عین حال هم کوچکترین واحد اجتماعی و هسته مرکزی اجتماع است. (امیدی شهرکی، ۱۳۸۷: ۲۴)

در طبقه بندی‌های رشد و گذار اجتماعی هم اکنون جامعه در مرحله گذار از سنت به مدرنیته است که این گذار باعث تغییر در طرز فکر و نگرش جامعه نسبت به امر ازدواج به عنوان یکی از مسائل مهم اجتماعی شده است. از جمله مختصات و تمایزات عصر مدرنیته نسبت به عصر سنتی، ارتقای سطح آگاهی‌های اجتماعی، افزایش سطح سواد عمومی و تحصیلات در مردان و زنان جامعه و به تبع آن، گرایش به کسب موقعیت‌های اجتماعی و اقتصادی بالاتر است. گرایش به افزایش سطح آگاهی، تحصیلات و موقعیت‌های اجتماعی و اقتصادی، آثار و پیامدهای مثبت و منفی بسیاری در مسیر ازدواج جوانان به همراه دارد که از جمله می‌توان به دسترسی به شیوه‌های آگاهانه‌تر شناخت همسر در کنار بالا رفتن سن ازدواج و میزان ناپایداری زندگی مشترک اشاره کرد (بانکی پور فرد، کلانتری و مسعودی نیا، ۱۳۹۰: ۲۸).

کشور ایران نیز همچون سایر کشورها با تغییرات اجتماعی وسیعی در همه پدیده‌های اجتماعی از جمله ازدواج و همسرگزینی روبه‌روست. تغییراتی که موجب شده تا مردان و زنان نگرش نوینی از پیوند زناشویی و ازدواج داشته باشند. در شرایط امروز بنا به آمار گرایش به ازدواج کمتر از گذشته است و ازدواج‌ها هم به سمت

سنین بالا حرکت کرده است و آسیب های ناشی از فروپاشی نهاد خانواده هم در حال افزایش است. به گفته گیدنز، با این که نهاد خانواده و ازدواج هنوز موجودند و در زیست اجتماعی ما اهمیت دارند ولی خصوصیات آن ها بسیار تغییر کرده است. (گیدنز، ۱۳۸۷: ۲۵۰)

دنیای جدید باعث بالا رفتن سطح آگاهی های اجتماعی، سواد عمومی و تحصیلات شده و به موازات آن سطح توقعات و انتظارات مردان و زنان به مراتب بیشتر از گذشته شده است. (بحیرائی و حضرتی، ۱۳۹۰: ۲) در ایران نیز بر اساس آمارهای ثبت احوال از سال ۱۳۸۹ به بعد آمار ازدواج در کشور دچار سیر نزولی بوده و در برابر آمارهای طلاق رو به فزونی دارد (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). بنابراین مطالعه حاضر بر مبنای تحقیق میدانی به دنبال پاسخ به این سؤال است که گرایش جوانان استان همدان به ازدواج در شرایط امروز جامعه با تاکید بر مبانی نگرشی (معرفتی)، ارزشی، روانی (هیجانی) و سبک زندگی چگونه است؟ مطالعه حاضر از نمونه مطالعات توصیفی پیمایشی بوده که در سطح استانی انجام شده است. این پژوهش به لحاظ هدف، جزء پژوهش های کاربردی است؛ به بیان دیگر تعیین میزان اثرگذاری مسائل مربوط به مبانی نگرشی (معرفتی)، ارزشی، روانی (هیجانی) و سبک زندگی بر میزان گرایش جوانان استان همدان به ازدواج هدف این پژوهش می باشد.

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

فرایند تجددگرایی نیز در جوامع بشری، ارزش ها و هنجارهای جدیدی را از طریق ابزارها و عواملی همچون شهرنشینی، رسانه ها، سواد و سایر مسائل بر جوامع بشری تحمیل می کند و با توجه به این که کارکرد هر سیستمی در صورت ورود هر عنصر جدید دچار اختلال می شود، باید گفت ورود جریان تجددگرایی به ساختار اجتماعی جامعه ایرانی و بالطبع ساختار اجتماعی خانواده ایرانی تغییراتی را در هنجارها و ارزش ها به وجود آورده است و تأثیراتی بسیار شگرف بر چگونگی ارتباطات انسانی، ازدواج بر جای گذاشته است و یکی از چالش های مهمی که به طور بسیار جدی، نهاد خانواده را در عرصه روابط اجتماعی دچار مشکل نموده تحول، دگرگونی و تغییراتی است که در نگرش ها و باورها، هنجارها، آداب و رسوم مربوط به ازدواج و تشکیل خانواده روی داده است (ساروخانی و مقربیان، ۱۳۹۰: ۴۶)

به موازات تحولات رفتاری بسیاری که در خانواده اتفاق افتاده است، در طول دهه های اخیر، هنجارها، ارزش ها، باورها و عقاید افراد در مورد ازدواج و خانواده نیز تغییر یافته است. از جمله می توان به تغییر در ذهنیت ها، نگرش ها، ایدئال های افراد در مورد طولانی شدن دوران تجرد، سن مناسب ازدواج، نحوه انتخاب همسر، همسرگزینی از میان خویشان، فرزند آوری و تربیت فرزند اشاره کرد. موضوع تغییر نگرش ها و ارزش های

ایرانیان در تحقیقات اجتماعی بررسی شده و در این میان، جوانان بیشتر در معرض تأثیرپذیری از جریانات و فرایندهای تغییر هستند و آمادگی بیشتری برای همراه شدن پذیرفتن هنجارها و ارزش‌ها و نگرش‌های جدید را دارند. سبک زندگی منعکس‌کننده گرایش‌ها و ارزش‌های فردی یا اجتماعی است. در حقیقت سبک زندگی هر فرد و جامعه‌ای اثرپذیر از نوع باورها (جهانبینی) و ارزش‌های (ایدئولوژی) حاکم بر آن فرد و جامعه است و به تعبیری دیگر، سبک زندگی هر شخصی اثرپذیر از اهداف یا هدف غایی اوست. بر این اساس سبک زندگی غربی نوعی رفتار اجتماعی است که بر اساس اهداف غایی آن منجر به تولید جهان‌بینی مادی و ارزش‌های لذت‌گرایانه و سودمحوران در افراد می‌گردد؛ همان‌طور که جهان‌بینی الهی و ارزش‌های کمال‌گرایان و سعادت‌مندان، سبک خاصی از زندگی را شکل می‌دهند. (شریفی، ۱۳۹۱: ۳۳)

نظریه مدرنیزاسیون یا همگرایی خانواده^۱ یکی از رایج‌ترین و پرکاربردترین تبیین‌های ساختاری در تبیین تحولات نهاد ازدواج است. این نظریه که بر پایه ترکیب مدل‌های مفهومی دو نظریه جامعه‌شناختی، نظریه تکاملی قرن نوزدهم و نظریات کارکردی ساختی قرن بیستم بسط یافته است، پایه نظری بسیاری از تحقیقات در زمینه‌ی تحولات نظام خانواده و به‌ویژه الگوهای ازدواج را تشکیل می‌دهد (عسکری ندوشن، عباسی شوازی و صادقی، ۱۳۸۸)

رویکرد نوسازی با الهام از نسخه غربی توسعه و ترقی بر مشخصه‌ها و عناصری نظیر صنعتی شدن، شهرنشینی، آموزش مدرن، بهداشت مدرن، فناوری، رسانه‌های ارتباطی، حمل‌ونقل و ارتباطات تأکید دارد و اینکه با ورود آن‌ها به هر جامعه سنتی، تغییرات و دگرگونی‌های ساختاری ایجاد می‌شود. نظریه نوسازی، تغییرات نهاد ازدواج را انطباق سازمان‌یافته با تغییر در شرایط نظام اجتماعی پیرامونی در نظر می‌گیرد. بر پایه این دیدگاه، نهاد خانواده تحت تأثیر عناصر نوسازی هم به لحاظ ساختی و هم به لحاظ کارکردی دچار تغییر و دگرگونی می‌شود (نازک‌تبار، ملانیا جلودار، حسینی درونکلائی، ۱۳۹۴). این نظریه بر این باور است که گذار جوامع از نظم سنتی به نظم مدرن باعث تغییراتی در سطوح مختلف کلان، میانی و خرد و در بین تمامی گروه‌ها شده که این تغییرات به‌نوبه خود موجب دگرگونی در ارزش‌ها، انتظارات، خواسته‌ها و... خواهند شد برخی از صاحب‌نظران نیز بر این باورند که نوسازی، تغییرات فناوری و توسعه و موقعیت اجتماعی، موجب بروز تغییراتی در ارزش‌ها و ترجیحات شده و این تغییرات به‌نوبه خود به تغییراتی در رفتار افراد منجر شده است مادی و اجتماعی مستقل‌تر کرده است (حبیب پور گنجابی و غفاری، ۱۳۹۰: ۱۳)

^۱The theory of modernization and family integration

ویلیام گود^۲ در قالب این تئوری با مطرح کردن ایده انقلاب جهانی در الگوهای خانواده^۳ معتقد است که فرایند جهانی نوسازی، صنعتی شدن و شهرنشینی موجب تغییر در ساختار سنتی خانواده و توسعه خانواده‌های جدید از نوع اروپایی در سراسر جهان شده است. در جریان نوسازی و نفوذ اندیشه‌های غربی، تعهدات نسبت به گروه خانوادگی در برقراری پیوندهای ازدواج اهمیت خود را از دست می‌دهد (نازک‌تبار، ملانیا جلودار، حسینی درونکلائی، ۱۳۹۴).

باید گفت ورود جریان تجدیدگرایی به ساختار اجتماعی جامعه ایرانی و بالطبع ساختار اجتماعی خانواده ایرانی تغییراتی را در هنجارها و ارزش‌ها به وجود آورده است و تأثیراتی بسیار شگرف بر چگونگی ارتباطات انسانی، ازدواج بر جای گذاشته است و یکی از چالش‌های مهمی که به‌طور بسیار جدی، نهاد خانواده را در عرصه روابط اجتماعی دچار مشکل نموده تحول، دگرگونی و تغییراتی است که در نگرش‌ها و باورها، هنجارها، آداب و رسوم مربوط به ازدواج و تشکیل خانواده روی داده است. (ساروخانی و مقریان، ۱۳۹۰: ۴۶)

در نتیجه خانواده ایرانی، در کشاکش فرهنگی میان الگوهای سنتی و مدرن قرار داشته که مهم‌ترین وضعیت آن، قرار گرفتن در روند نوسازی و برخورد با پیامدهای آن بوده است. در این کشاکش فرهنگی، ارزش‌ها و رفتارها نیز در افراد به ویژه جوانان دچار دگرگونی شده و بسیاری از رفتارهای ثابت، سنتی و سفت‌وسخت افراد کمرنگ شده رفتارهای دیگر جای آن را گرفته‌اند. در واقع جوامع، دارای ارزش‌ها، نگرش‌ها و عادات نسبتاً پایداری هستند ولی نه ثابت و غیرقابل تغییر. نگرش‌ها و ارزش‌های افراد جامعه با توجه به مقتضیات و شرایط در حال تغییر محیط و همچنین تجربه‌هایشان در طول فرآیند جامعه‌پذیری شکل می‌گیرد و تغییر می‌کند. (خلج آبادی فراهانی، ۱۳۹۵).

به موازات تحولات رفتاری بسیاری که در خانواده اتفاق افتاده است، در طول دهه‌های اخیر، هنجارها، ارزش‌ها، باورها و عقاید افراد در مورد ازدواج و خانواده نیز تغییر یافته است. از جمله می‌توان به تغییر در ذهنیت‌ها، نگرش‌ها، ایدئال‌های افراد در مورد طولانی شدن دوران تجرد، سن مناسب ازدواج، نحوه انتخاب همسر، همسرگزینی از میان خویشان، فرزند آوری و تربیت فرزند اشاره کرد. (نازک‌تبار، ملانیا جلودار، حسینی درونکلائی، ۱۳۹۴).

کاهش کارکردهای پیشین جامعه به افزایش استقلال جوانان در امور فردی خود از جمله شیوه همسرگزینی منجر می‌شود. زنان از حق انتخاب بیشتری در امر ازدواج و تصمیم‌گیری در خانواده برخوردار می‌گردند. انتخاب آزادانه همسر، توافق اولیه بین زن و شوهر و ضرورت علاقه دوجانبه بین آن‌ها از نتایج سازگاری

^۲ William Good

^۳ The World Revolution in Family Patterns

خانواده با شرایط زندگی مُدرن است. در نتیجه، از رواج ازدواج‌های ترتیب یافته و خویشاوندی که مشخصه فرهنگ‌های سنتی بود کاسته می‌شود (گیدنز، ۱۳۹۴: ۴۲۱).

تحولات نهاد ازدواج، نشانه‌ها و نمادهایی از تغییرات اجتماعی محسوب می‌شود؛ زیرا تحولات اجتماعی و اقتصادی جامعه مرتبط با کاهش اقتدار سنتی و مذهبی، اشاعه و گسترش اخلاق، عقلانیت و فردگرایی، آموزش همگانی برای هر دو جنس، افزایش برابری جنسیتی و گسترش فرهنگ مصرف‌گرایی می‌باشد (دالوس و دراپر^۴، ۲۰۱۰).

با توجه به مباحث فوق، تغییرات ساختاری عمدتاً از طریق نشانگرهای نوسازی یعنی رشد صنعت، شهرنشینی، آموزش، درآمد و مصرف، حمل‌ونقل، ارتباطات و اشکال متعدد فناوری‌های جدید تبیین می‌شوند. فرایند نوسازی در سطوح فردی و اجتماعی، جوانان را به تحت تأثیر قرار می‌دهد و دگرگونی‌های به وجود آمده منجر به دگرگونی‌های ساختاری و دگرگونی‌های ایدئولوژیکی می‌گردد. (شاکلیفورد، بازر، گوئنز^۵، ۲۰۰۷).

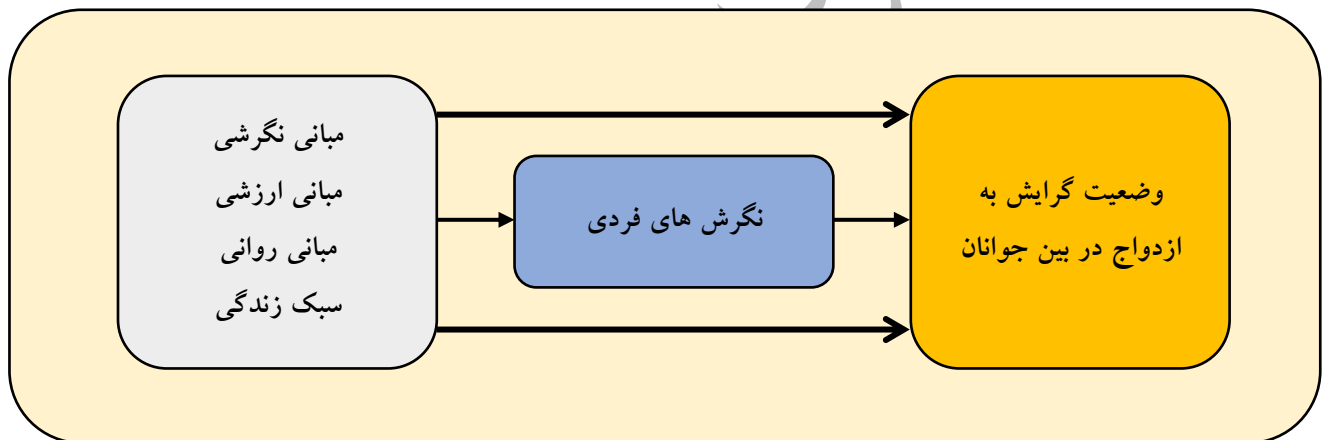
بنابراین، نظریه نوسازی با تأکید بر تغییرات ساختاری جوامع (گذار از اقتصاد کشاورزی به اقتصاد صنعتی)، تغییرات در جوانان را به تغییرات ساختاری در زندگی اجتماعی به منظور ظهور نیروهای جدید اجتماعی یعنی جریان صنعتی شدن، شهرنشینی و آموزش همگانی و ... مرتبط می‌کند و تحولات ازدواج را به عنوان سازگاری نظام‌مند با تغییر در شرایط نظام اجتماعی پیرامونی یا به عبارتی انطباق با شرایط اقتصادی اجتماعی تغییر یافته، در نظر می‌گیرد... با توجه به شتاب و تنوع تحولات اقتصادی اجتماعی که در دهه‌های اخیر برخی از جوامع در حال گذار، نظیر ایران، آن را تجربه کرده‌اند، بحث در مورد ابعاد مختلفی از تغییرات خانواده به موضوعی جذاب و محوری در گفتمان‌های مختلف در سطح حوزه عمومی جامعه، مباحثات و مجادلات مطرح در زمینه ارزش‌ها و مسائل فرهنگی و همچنین محافل علمی و دانشگاهی تبدیل شده است (عسکری ندوشن، رسول زاده، ۱۳۹۰).

نتایج پژوهش‌های متعدد هم چون فریدون پور و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش بررسی نگرش به انتخاب همسر و ترس از ازدواج در دختران، محمودیان، محمودیانی و شهریاری (۱۳۹۴) در بررسی ازدواج خویشاوندی، تفاوت‌های بین نسلی و عوامل پشتیبان آن در کرمانشاه، محمدی (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان بررسی الگوی رابطه صمیمانه همسران با روش کیفی، سرایی و اوجاقلو (۱۳۹۲) در بررسی خود تحت عنوان مطالعه نسلی تغییر ارزش ازدواج در ایران، پژوهش بحیرائی و حضرتی (۱۳۹۱) با عنوان عوامل اجتماعی موثر در افزایش سن ازدواج دانشجویان دختر (مورد مطالعه: دانشجویان شاغل به تحصیل سال در ۱۳۹۰، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات)، شاهمرادی، فاتحی زاده و احمدی (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان پیش‌بینی

^۴ Dalos R, Draper A

^۵Shachelford, Besser, Goetz

تعارض زناشویی از طریق ویژگی‌های شخصیتی، روانی و جمعیت شناختی زوج‌ها، حسینی (۱۳۹۱) در پژوهش خود با عنوان تفاوت‌های قومی در رفتارهای ازدواج زنان و نگرش آن‌ها نسبت به ازدواج دختران در شهرستان ارومیه، کاظمی (۱۳۹۰) در بررسی تأثیر آرمان‌گرایی توسعه‌ای بر شکاف بین نگرش‌های دختران و مادران آن‌ها نسبت به ازدواج و خانواده در میان دانشجویان دانشگاه تبریز، عسکری ندوشن و رسول‌زاده (۱۳۹۰) در بررسی نگرش به مهریه در حفظ ثبات خانواده در شهر یزد در بررسی نگرش‌های مردان و زنان، سلامتی هرمزی (۱۳۹۰) در بررسی مقایسه‌ای ادراک‌ها و نگرش‌های دختران مجرد شهر بندرعباس، پژوهش نجار پوریان، بهرامی و اعتمادی (۱۳۸۷) در مطالعه‌ای تأثیر آموزش تعهد پیش از ازدواج را بر بهبود ویژگی‌های تعهد در دختران دانشجوی، به صورت مستقیم و یا غیر مستقیم مویید یافته‌های این پژوهش بودند. هم چنین نتایج مطالعات مختلف کاوامورا ۲۰۱۱؛ یانگ ۲۰۱۳؛ توکی هیرو ۲۰۰۴ نشان داد که نگرش‌ها و ارزش‌های ازدواج عامل موثری در فرایند ازدواج و تصمیم‌گیری درمورد آن است. یافته‌های پنگ ۲۰۰۶؛ کبیر و همکاران ۲۰۰۱؛ جونز ۲۰۱۰ نیز تایید کننده این پژوهش هستند.

شکل شماره ۱: مدل نظری پژوهش

۳. روش‌شناسی پژوهش

جامعه آماری

مطالعه‌ی حاضر از به لحاظ هدف، جزء پژوهش‌های کاربردی و از لحاظ ماهیت در دسته مطالعات توصیفی است جامعه‌ی آماری این پژوهش کلیه جوانان استان همدان می‌باشند. بر اساس تصویب شورای عالی جوانان

مورخه ۱۳۹۷/۹/۱۱ کلیه افراد ۱۸ تا ۳۵ سال جوان محسوب می‌شوند و بر اساس آخرین سرشماری صورت گرفته جمعیت جوان استان همدان ۶۲۷۴۴۲ نفر اعلام شده است.

حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

گسترده‌گی جغرافیایی کار و زمان بر بودن این پژوهش، استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای را در اولویت قرار می‌دهد. بر این اساس با استفاده از فرمول کوکران و جمعیت جامعه، نمونه محاسبه شد و سپس بر اساس درصد تشکیل‌دهنده جوانان هر شهرستان در جمعیت کل استان به همان نسبت نیز نمونه برای آن در نظر گرفته شد. حجم نمونه آماری موردنیاز بر اساس فرمول کوکران محاسبه و در نهایت ۴۴۹ نفر به عنوان گروه نمونه که به صورت تصادفی از بین طبقات مشخص شده در هریک از شهرستان‌ها در نظر گرفته شدند

ابزارهای اندازه‌گیری، روایی و پایایی آن و روش جمع‌آوری داده‌ها

در این پژوهش برای ساخت و تهیه ابزار جمع‌آوری اطلاعات، ابتدا مبانی نظری پژوهش موردبررسی قرار گرفت و در نهایت برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه محقق ساخته بر اساس نظرات و بازخوردهای ده نفر از افراد صاحب‌نظر در حوزه جوانان به دست آمد. پرسشنامه‌های تهیه‌شده به همراه توضیحات لازم به صورت حضوری یا الکترونیکی به صاحب‌نظران و کارشناسان ارائه شد و نظرات آن‌ها برای بازبینی و اصلاح پرسشنامه به کار گرفته شد. در گام بعدی جهت اطمینان از کیفیت موارد اصلاح‌شده مجدداً پرسشنامه به پنج نفر از صاحب‌نظرانی که نظرات دقیق و مبسوط ارائه کرده بودند، ارسال و به تائید آن‌ها رسید. همچنین برای به دست آوردن پایایی پرسشنامه ابتدا پرسشنامه‌ها در بین حدود ۱۰ درصد از افراد جامعه توزیع و از آلفای کران‌باخ برای بررسی پایایی آن استفاده شد که در نهایت میزان پایایی آن ۰/۸۰ به دست آمد.

شیوه تحلیل داده‌ها

روش تجزیه و تحلیل داده بر اساس موضوع و روش تحقیق انتخاب می‌شود. بر این اساس با توجه به روش تحقیق مورد استفاده روش تجزیه و تحلیل اطلاعات این پژوهش در سطح آمار توصیفی و استنباطی است. لازم به ذکر است برحسب توزیع فراوانی‌ها، مهم‌ترین یافته‌ها به صورت جدول یک‌بعدی برای هر متغیر مطرح شد. برای این منظور جدول‌های توزیع فراوانی و توصیفی گزارش شده‌اند. همچنین، برای بررسی معنی‌داری هر یک از گویه‌های مربوط به وضعیت ازدواج در بین جوانان علاوه بر جدول توصیفی گزارش‌ها، با استفاده از آزمون‌های گاما گودمن، کروسکال وایس و خی‌دو به سوالات پاسخ داده شد.

۴. یافته‌های پژوهش

به منظور تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده ابتدا داده‌های توصیفی گزارش شده‌اند و برای بررسی معنی‌داری هر یک از گویه‌های مربوط به وضعیت ازدواج در بین جوانان علاوه بر جدول توصیفی گزارش‌ها، با استفاده از آزمون‌های گاما گودمن و کروسکال والیس^۶، χ^2 دو^۷ به سؤال‌های پژوهش پاسخ داده می‌شود.

۴-۱. توصیف اطلاعات

در این بخش نتایج تحلیل اطلاعات کلی برای ۴۴۹ نفر نمونه گزارش شده است.

- داده‌های توصیفی برای سن شرکت‌کنندگان در بین جوانان استان همدان

جدول شماره (۱) اطلاعات توصیفی برای سن شرکت‌کنندگان در بین جوانان استان همدان

متغیر	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار
سن	۱۸	۳۵	۲۴/۳	۴/۳۷

در جدول فوق اطلاعات توصیفی شامل کمترین، بیشترین، میانگین و انحراف معیار را برای کل نمونه نشان می‌دهد. میانگین سن ۲۴/۳ سال و کمترین و بیشترین آن به ترتیب ۱۸ و ۳۵ سال بوده است.

- توزیع فراوانی نمونه برحسب جنسیت در بین جوانان استان همدان

جدول شماره (۲) توزیع فراوانی نمونه برحسب جنسیت در بین جوانان استان همدان

جنسیت	فراوانی	فراوانی تراکمی
پسر	۲۱۵	۴۷/۹
دختر	۲۳۴	۵۲/۱
مجموع	۴۴۹	۱۰۰/۰۰

طبق اطلاعات جدول فوق از بین ۴۴۹ شرکت‌کننده ۲۱۵ نفر معادل ۴۷/۹ درصد پسر و ۲۳۴ نفر معادل ۵۲/۱ درصد دختر بوده‌اند.

^۶ Goodman and Kruskal's gamma

^۷ Chi-Square

۲-۴- پاسخ به سؤال‌های پژوهش

• میزان گرایش به ازدواج جوانان استان همدان چقدر است؟

در پاسخ باید گفت میزان گرایش به ازدواج از حد متوسط بیشتر است. در جدول ذیل وضعیت گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان مشخص شده است. براساس داده‌ها ۸۰/۴ درصد از جوانان گرایش متوسطی به ازدواج دارند درعین حال ۱۸/۵ درصد از این جوانان گرایش زیادی به ازدواج دارند درحالی که فقط ۰/۹ از افراد دارای گرایش کم به ازدواج هستند.

جدول شماره ۳) وضعیت گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان

ردیف	گویه	فراوانی	درصد
۱	گرایش به ازدواج کم	۴	۰/۹
۲	گرایش به ازدواج متوسط	۳۶۱	۸۰/۴
۳	گرایش به ازدواج زیاد	۸۳	۱۸/۵
۴	گرایش به ازدواج خیلی زیاد	۱	۰/۲
	مجموع	۴۴۹	۱

• میزان گرایش جوانان استان همدان به ازدواج به تفکیک جنسیت چگونه است؟

جدول شماره ۴) وضعیت گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان

میزان گرایش به ازدواج	مردان	زنان
گرایش به ازدواج کم	۰/۹	۰/۸
گرایش به ازدواج متوسط	۷۹/۵۳	۸۱/۱۹
گرایش به ازدواج زیاد	۱۹	۱۸
گرایش به ازدواج خیلی زیاد	۰/۴۶	۰

در پاسخ باید گفت میزان گرایش به ازدواج هم در بین پسران با ۷۹/۵۳ درصد و هم در بین دختران با ۸۱/۱۹ درصد در حد متوسط است. در جدول ۳-۱۴ وضعیت گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان مشخص شده است. بر اساس داده‌ها ۱۹/۰ درصد از پسران جوان گرایش زیادی به ازدواج دارند درعین حال ۱۸/۰ درصد از پسران جوان گرایش زیادی به ازدواج دارند درحالی که فقط ۰/۹ در پسران و ۰/۸ از دختران دارای گرایش کم به ازدواج هستند. میانگین گرایش به ازدواج به تفکیک جنسیت در جدول ذیل آمده است:

جدول شماره ۵) میانگین گرایش به ازدواج به تفکیک جنسیت در بین جوانان استان همدان

جنسیت	میزان گرایش به ازدواج
مرد	۳/۱۹
زن	۳/۱۷

با توجه به داده‌های جدول فوق که در آن میانگین گرایش به ازدواج به تفکیک جنسیت در بین جوانان استان همدان به نمایش درآمده است باید گفت پسران جوان گرایش بیشتری به ازدواج دارند.

• ارتباط بین جنسیت و گرایش به ازدواج در جوانان چیست؟ آیا این ارتباط معنادار است؟

با توجه به آماره کی دو در جدول آزمون فرضیه‌ها که در جدول ذیل به نمایش درآمده است، بین مردان و زنان در گرایش به ازدواج تفاوت معناداری وجود ندارد. چون $0/05 > 0/667$ می‌باشد. یعنی بین زنان و مردان در گرایش به ازدواج تفاوت وجود دارد اما این تفاوت به مقداری نیست که بگوییم رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۶) ارتباط بین جنسیت و گرایش به ازدواج

ارتباط بین جنسیت و گرایش به ازدواج			
آزمون کی دو	معناداری	آماره	درجه آزادی
	۰/۶۶۷	۰/۱۸۵	۱

• ارتباط بین ترویج سبک زندگی غربی و گرایش به ازدواج در جوانان چیست؟ آیا این ارتباط معنادار است؟

جدول شماره ۷) ارتباط بین ترویج سبک زندگی غربی و گرایش به ازدواج

ارتباط بین ترویج سبک زندگی و گرایش به ازدواج		
گاما گودمن و کروسکال	معناداری	آماره
	۰/۰۰۱	۰/۳۲۶

مقدار آماره بدست آمده برابر با ۰/۳۲۶ است. یعنی هر چه گرایش به ازدواج افزایش می‌یابد اعتقاد بر این که ترویج سبک زندگی غربی عامل مهمی بر کاهش گرایش جوانان به ازدواج است افزایش می‌یابد. از طرفی چون $0/05 < 0/001$ است لذا این ارتباط کاملاً معنادار است.

• ارتباط بین مبانی نگرشی (معرفتی و بلوغ عقلی) و گرایش به ازدواج در جوانان چیست؟ آیا این ارتباط معنادار است؟

در جدول ذیل تأثیر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج از نظر جوانان به نمایش درآمده است. همان گونه که مشاهده می شود ۴۲/۵ درصد از جوانان بیان کرده اند که اعتقاد به تأثیر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج به عنوان یک عامل در سطح متوسط است و البته ۴۰/۸ درصد از جوانان نیز اعتقاد دارند که تأثیر این عامل بر میزان گرایش به ازدواج کم می باشد بنابراین باید گفت از نظر جوانان رسیدن به بلوغ فکری برای ازدواج متغیری با اهمیت متوسط به پایین است.

جدول شماره ۸) تأثیر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان

بلوغ فکری	فراوانی	درصد فراوانی
خیلی کم	۱۷	۳/۸
کم	۱۸۳	۴۰/۸
متوسط	۱۹۱	۴۲/۵
زیاد	۵۵	۱۲/۵
خیلی زیاد	۳	۰/۷
مجموع	۴۴۹	۱۰۰

در جدول فوق میانگین و میانه اثر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج به نمایش درآمده است. بنا به نتایج باید گفت که از نظر پرسش شوندگان بلوغ فکری از متغیرهای با اهمیت متوسط به پایین در میزان گرایش جوانان به ازدواج محسوب می شود.

جدول شماره ۹) میانگین و میانه تأثیر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان

گویه	میانگین	میانه
بلوغ فکری	۲/۸۳	۳/۰

هم چنین باید گفت اعتقاد به تأثیر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج برای پسران با اهمیت تر از دختران محسوب می گردد. که این مطلب در جدول ذیل به نمایش درآمده است.

جدول شماره ۱۰) میانگین و میانه اثر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج به تفکیک جنسیت

بلوغ فکری	میانگین	میانه
-----------	---------	-------

از نظر پسران	۲/۹۷	۳
از نظر دختران	۲/۸	۲/۵

• ارتباط بین مبانی ارزشی (اخلاقی) گرایش به ازدواج در جوانان چیست؟ آیا این ارتباط معنادار است؟
در جدول شماره ۱۱ تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج از نظر جوانان به نمایش درآمده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود ۵۷/۰ درصد از جوانان اعتقاد دارند که اعتقاد به تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج به عنوان یک عامل در سطح متوسط به بالا است و البته ۲۱/۲ درصد از جوانان نیز اعتقاد دارند که تأثیر این عامل بر میزان گرایش به ازدواج خیلی زیاد می‌باشد بنابراین باید گفت از نظر جوانان شرایط اخلاقی جامعه عاملی با اهمیت متوسط به بالا است.

جدول شماره ۱۱) تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان

شرایط اخلاقی جامعه	فراوانی	درصد
خیلی کم	۷	۱/۶
کم	۹۱	۲۰/۳
متوسط	۲۵۶	۵۷/۰
زیاد	۶۶	۱۴/۷
خیلی زیاد	۲۹	۶/۵
مجموع	۴۴۹	۱۰۰

در جدول شماره ۱۲ میانگین و میانه اثر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج به نمایش درآمده است. بنا به نتایج باید گفت که از نظر پرسش‌شوندگان شرایط اخلاقی جامعه از عوامل با اهمیت متوسط به بالا محسوب می‌شود.

جدول شماره ۱۲) میانگین و میانه تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان

میانگین	میانگین	میانگین
شرایط اخلاقی جامعه	۳/۲۸	۳/۵

هم چنین باید گفت تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج برای پسران با اهمیت تر از دختران محسوب می گردد. که این مطلب در جدول شماره ۱۳ به نمایش درآمده است.

جدول شماره ۱۳) میانگین و میانه اثر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج به تفکیک جنسیت

بلوغ فکری	میانگین	میانه
از نظر پسران	۳/۳۱	۳/۵
از نظر دختران	۳/۲۶	۳/۰

ارتباط بین مبانی و نگرش روانی و گرایش به ازدواج در جوانان چیست؟ آیا این ارتباط معنادار است؟

جدول شماره ۱۴) نگرش جوانان استان همدان به ازدواج در بین جوانان استان همدان

نوع نگرش	میانگین	انحراف معیار
نگرش بد بینانه	۳/۲	۰/۵۲
نگرش خوش بینانه	۳/۴۲	۰/۵۷
نگرش واقع گرایانه	۳/۱	۰/۵۱
نگرش ایده ال گرایانه	۳/۲۴	۰/۶۷

همانگونه که در جدول شماره ۱۴ مشاهده می گردد با توجه به نتایج به دست آمده از مشاهدات میزان نگرش بدبینانه به ازدواج در بین جوانان استان همدان در ۳/۲ می باشد. میزان نگرش خوش بینانه به ازدواج در بین جوانان استان همدان ۳/۴۲ بوده و از نگرش بد بینانه قوی تر است. از طرفی میزان نگرش واقع گرایانه به ازدواج در بین جوانان استان همدان ۳/۱ بوده و کمتر از نگرش ایده ال گرایانه که ۳/۲۴ است، می باشد. و البته میزان نگرش ایده ال به ازدواج در حد متوسط به بالا می باشد. بنابراین باید گفت که جوانان استان همدان نسبت به ازدواج داری نگرش خوش بینانه هستند.

جدول شماره ۱۵) نگرش جوانان استان همدان به ازدواج به تفکیک جنسیت

نوع نگرش	پسران		دختران	
	میانگین	میانه	میانگین	میانه
نگرش بد بینانه	۳/۲	۳/۱۴	۳/۲۱	۳/۱۴
نگرش خوش بینانه	۳/۴۳	۳/۵	۳/۴۱	۳/۴
نگرش واقع گرایانه	۳/۰۸	۳/۰	۳/۱۲	۳/۲
نگرش ایده ال گرایانه	۳/۲۹	۳/۲	۳/۲	۳/۲

در جدول شماره ۱۵ میزان نگرش جوانان استان همدان در رابطه با ازدواج به تفکیک جنیست نمایش داده شده است. با توجه به نتایج به دست آمده از مشاهدات، میزان نگرش بدبینانه به ازدواج در بین پسران جوان استان همدان در ۳/۲ می باشد. میزان نگرش خوش بینانه به ازدواج در بین پسران جوان استان همدان ۳/۴۳ بوده است. هم چنین با توجه به نتایج به دست آمده از مشاهدات میزان نگرش بدبینانه به ازدواج در بین دختران جوان استان همدان در ۳/۲۱ می باشد. میزان نگرش خوش بینانه به ازدواج در بین دختران جوان استان همدان ۳/۴۱ بوده و از نگرش بد بینانه قوی تر است. بنابراین باید گفت پسران نسبت به دختران در ازدواج نگاه خوش بینانه تر بیشتری دارند و در عوض دختران در این قضیه ار پسران واقع گرایانه تر هستند.

۵. بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر بر مبنای تحقیق میدانی به دنبال پاسخ به این سؤال بود که گرایش جوانان استان همدان به ازدواج در شرایط امروز جامعه با تاکید بر مبانی نگرشی (معرفتی)، ارزشی، روانی (هیجانی) و سبک زندگی چگونه بوده و میزان اثرگذاری مسائل مربوط به مبانی نگرشی (معرفتی)، ارزشی، روانی (هیجانی) و سبک زندگی بر میزان گرایش جوانان استان همدان به ازدواج چه میزان خواهد بود. یافته ها نشان داد که:

- درخصوص میزان گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان باید گفت میزان گرایش به ازدواج از حد متوسط بیشتر است. براساس داده ها ۸۰/۴ درصد از جوانان گرایش متوسطی به ازدواج دارند درعین حال ۱۸/۵ درصد از این جوانان گرایش زیادی به ازدواج دارند. این یافته ها با نتایج پژوهش بحیرائی و حضرتی (۱۳۹۱) با عنوان عوامل اجتماعی موثر در افزایش سن ازدواج دانشجویان دختر (مورد مطالعه: دانشجویان شاغل به تحصیل سال در ۱۳۹۰، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات) که نشان داد در با وجود مسائل مختلف بیکن تمایل به ازدواج در بین دانشجویان از شرایط خوبی برخوردار است. همچنین یافته های آقاسی و فلاح (۱۳۹۴) با عنوان نگرش جوانان ایرانی به ازدواج، انتخاب همسر و تشکیل خانواده نیز موید یافته های این پژوهش است. در همین راستا براساس نظر اینگلهارت^۱ (۱۳۸۹) تحت عنوان دگرگونی های ارزشی در بخش فرض های جامعه پذیری بر این مفهوم تاکید دارد.
- یافته های این پژوهش نشان می دهد میزان گرایش به ازدواج هم بین پسران بیشتر از دختران است. بر اساس داده ها ۱۹/۰ درصد از پسران جوان گرایش زیادی به ازدواج دارند درعین حال ۱۸/۰ درصد از دختران جوان گرایش زیادی به ازدواج دارند. این یافته با نتایج پژوهش های دیگر از جمله آقاسی و

^۱ Inglehart

فلاح (۱۳۹۴) و یافته های هنرور و محمدپور (۱۳۹۹) در خصوص مطالعه نگرش جوانان به ازدواج و ارتباط آن با ترجیحات ارزشی، دین داری و شیوه های فرزندپروری در بخش گرایش کمتر دختران به ازدواج برابر است. یافته های فریدون پور و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش بررسی نگرش به انتخاب همسر و ترس از ازدواج در دختران و هم چنین نتایج پژوهش صباغچی، عسکری ندوش، و ترابی (۱۳۹۶) در بررسی نگرش زنان شهر یزد به ابعاد مختلف ازدواج و تشکیل خانواده، برحسب متغیرهای زمینه ای با نتیجه این پژوهش در یک راستا است. با توجه به نگرش مثبت به ازدواج، ضروری است سیاستگذاران فرهنگی و اجتماعی به این مهم توجه ویژه داشته باشند و بستر مناسب را برای ازدواج فراهم کنند. این یافته خلاف آنچه تصور می شود، که جوانان به ازدواج تمایل ندارند، است و توجه به این امر را دوچندان ضروری می کند.

- در خصوص متغیر ترویج سبک زندگی غربی و گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان نتایج نشان می دهد هر چه گرایش به ازدواج افزایش می یابد اعتقاد بر این که ترویج سبک زندگی غربی مانع بزرگتری است افزایش می یابد. باید گفت که سبک زندگی غربی یکی از اساسی ترین مشکلات پیش رو در حیطه ازدواج است. یافته های پژوهش های دانش، امیدوار و زاهدی (۱۳۹۹) با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر گرایش به زندگی مشترک بدون ازدواج در بین جوانان شهر تهران، مهدیه و سیدان (۱۳۹۴) با عنوان تحلیل جنسیتی روابط هم خانگی مشترک در زنان و مردان ایرانی، آزاد ارمکی و همکاران (۱۳۹۱) با عنوان هم خانگی، پیدایش شکل های جدید خانواده در ایران، گل محمدی (۱۳۸۳) با عنوان تأثیر زندگی مشترک پیش از ازدواج بر فروپاشی ازدواج همگی موید یافته های این پژوهش هستند. در همین راستا از نظر اینگلهارت فرآیند غیر دینی شدن، پابندی به هنجارهای فرهنگی سنتی را سست و مردم را نسبت به دگرگونی فرهنگی به طور کلی شکیباتر می سازند. (اینگلهارت، ۱۳۸۹: ۳۱۷) از نظر دورکیم^۹ صنعت ی شدن موجب شده است که احساسات و هیجان های انسانی از قید و بند خارج شوند. جوامع مدرن صنعتی در نتیجه ی افزایش پیچیدگی و تقسیم کار، مردم را از یکدیگر جدا و پیوندهای اجتماعی شان را سست کردند. (دیلینی، ۱۳۸۷: ۱۵۴)

- در مورد ارتباط بین مبانی نگرشی (معرفتی و بلوغ عقلی) و گرایش به ازدواج در جوانان نتایج نشان می دهد اعتقاد به تأثیر عدم رسیدن به بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج به عنوان یک مانع در سطح متوسط است و حتی از نظر جوانان رسیدن به بلوغ فکری برای ازدواج مشکلی با اهمیت متوسط به پایین است. یافته های پژوهش بحیرائی و حضرتی (۱۳۹۱) با عنوان عوامل اجتماعی مؤثر در افزایش

^۹ Émile Durkheim

سن ازدواج دانشجویان دختر (مورد مطالعه: دانشجویان شاغل به تحصیل سال در ۱۳۹۰، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات) کاظمی (۱۳۹۰) در بررسی تأثیر آرمان‌گرایی توسعه‌ای بر شکاف بین نگرش‌های دختران و مادران آن‌ها نسبت به ازدواج و خانواده در میان دانشجویان دانشگاه تبریز، نجار پوریان، بهرامی و اعتمادی (۱۳۸۷) در مطالعه‌ای تأثیر آموزش تعهد پیش از ازدواج را بر بهبود ویژگی‌های تعهد در دختران دانشجوی، موید یافته‌های این پژوهش بودند.

- یافته‌های پژوهش در مورد تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج از نظر جوانان نشان می‌دهد جوانان اعتقاد دارند که تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج به عنوان یک مانع ازدواج محسوب می‌شود. بنابراین باید گفت از نظر جوانان شرایط اخلاقی جامعه مشکلی با اهمیت است. هم چنین باید گفت تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج برای پسران با اهمیت تر از دختران محسوب می‌گردد. در این راستا پژوهش قنبری برزبان سلمانوندی و فاطمی. (۱۳۹۷) نشان داد روابط جنسی پیش از ازدواج، سبب کاهش گرایش به ازدواج جوانان دانشجوی و نگرش منفی آنها نسبت به ازدواج و تشکیل خانواده و بی‌اعتمادی به جنس مخالف می‌شود. یافته‌های هدایت مقدم و همکاران (۲۰۱۵) و کیلیان و همکاران (۲۰۱۴) خلیج آبادی فراهانی (۱۳۹۴) و ولز و تونگ (۲۰۰۵) نیز موید این مطلب هستند.

- نتایج به دست آمده از مشاهدات در خصوص ارتباط بین مبانی و نگرش روانی و گرایش به ازدواج در جوانان استان همدان نشان می‌دهد میزان نگرش ایده‌آل گرایانه به ازدواج در بین جوانان استان همدان در حد متوسط به بالا می‌باشد. بنابراین باید گفت که جوانان استان همدان نسبت به ازدواج داری نگرش خوش بینانه هستند. لیکن بر اساس نتایج باید گفت پسران نسبت به دختران در ازدواج نگاه خوش بینانه تر بیشتری دارند و در عوض دختران در این قضیه ار پسران واقع‌گرایانه تر هستند. یافته‌های سلامتی هرمزی (۱۳۹۰) در بررسی مقایسه‌ای ادراک‌ها و نگرش‌های دختران مجرد شهر بندرعباس، کاوامورا ۲۰۱۱؛ یانگ ۲۰۱۳؛ توکی هیرو ۲۰۰۴ در خصوص نگرش‌ها و ارزش‌های ازدواج، فریدون پور و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش بررسی نگرش به انتخاب همسر و ترس از ازدواج در دختران محمدی (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان بررسی الگوی رابطه صمیمانه همسران با روش کیفی، سرایی و اوجاقلو (۱۳۹۲) در بررسی خود تحت عنوان مطالعه نسلی تغییر ارزش ازدواج در ایران، موید این یافته هستند.

- آزادارمکی، تقی، شریفی ساعی، محمدحسین، ایثاری، مریم، و طالبی، سحر. (۱۳۹۱). هم خانگی؛ پیدایش شکل های جدید خانواده در تهران. جامعه پژوهی فرهنگی، ۳(۱)، ۴۳-۷۷.
- آقاسی، محمد، و فلاح مین باشی، فاطمه. (۱۳۹۴). نگرش جوانان ایرانی به ازدواج، انتخاب همسر و تشکیل خانواده. پژوهشنامه زنان، ۶(۱) (ویژه نامه)، ۱-۲۱.
- احمدی خلدابخش، براری مصطفی، سید اسماعیلی فتح الله (۱۳۹۰). نگرش مردم به ازدواج موقت. فصلنامه رفاه اجتماعی ۱۱ (۴۳): ۱۵۶-۱۳۵.
- امیدی شهرکی، مجید (۱۳۸۷). نگاهی نو به ازدواج: به موقع، آگاهانه، آسان و پایدار، تهران: سازمان ملی جوانان.
- اینگلهارت، رونالد و ولزل، کریستین (۱۳۸۹) (نوسازی، تغییر فرهنگی و دموکراسی، ترجمه ی یعقوب احمدی، تهران: کویر.
- بانکی پورفرد امیرحسین، مهدی کلانتری زهرا مسعودی نیا (۱۳۹۰). درآمدی بر آمار ازدواج جوانان در ایران، دانشگاه اسلامی سال پانزدهم، ش ۴۸، ص ۲۶-۴۷.
- بحیرائی الهام، حضرتی صومعه زهرا (۱۳۹۰). عوامل اجتماعی موثر در افزایش سن ازدواج دانشجویان دختر (مورد مطالعه: دانشجویان شاغل به تحصیل سال در ۱۳۹۰، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات)، مطالعات جامعه شناختی ایران، ش ۴، ص ۱۳۷-۱۵۰.
- حبیب پور گتابی، کرم، قادری صلاح الدین، امیری زهرا (۱۳۹۸). زمینه ها و پیامدهای دوستی با جنس مخالف: مطالعه ای پدیدارشناسانه در بین دانشجویان دانشگاه خوارزمی. فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال نوزدهم، شماره ۷۲.
- حسینی، حاتم. (۱۳۹۱). تفاوت های قومی در رفتارهای ازدواج زنان و نگرش آنها نسبت به ازدواج دختران در شهرستان ارومیه. نامه انجمن جمعیت شناسی ایران، ۵(۹)، ۷-۲۸.
- خلیج آبادی فراهانی، فریده. (۱۳۹۵). فراتحلیل روابط با جنس مخالف قبل از ازدواج در بین جوانان در ۱۵ سال گذشته (۱۳۸۰-۱۳۹۴) در ایران. خانواده پژوهی، ۱۲(۴۷)، ۳۳۹-۳۶۷.
- دانش پروانه، امیدوار، پوران و زاهدی محمد جواد (۱۳۹۹). بررسی عوامل مؤثر بر گرایش به زندگی مشترک بدون ازدواج در بین جوانان شهر تهران. فصلنامه ی مطالعات توسعه ی اجتماعی- فرهنگی، دوره ی هفتم، شماره ی ۳- : ۳۱-۹

- دیلینی، تیم (۱۳۸۷). نظریه های کلاسیک جامعه شناسی، چاپ چهارم، ترجمه ی بهرنگ صدیقی، وحید طلوعی، تهران: نی.
- رشوند، مرجان. وجدانی، فاطمه. (۱۳۹۹). مطالعه رابطه فردگرایی و برابری جنسیتی با ارزش ازدواج (مورد مطالعه: دختران ازدواج نکرده ۲۰ تا ۳۴ ساله شهر تهران). علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۷(۲)، ۱۶۱-۱۲۵.
- ساروخانی باقر، مقربیان مریم (۱۳۹۰). تجددگرایی و همسرگزینی تحقیقی مقایسه ای در بین زنان مناطق ۱ و ۱۱ شهر تهران. مطالعات فرهنگ - ارتباطات (نامه پژوهش فرهنگی سابق) سال دوازدهم پاییز ۱۳۹۰ شماره ۱۵
- ساروخانی باقر، فهیمه نظری، منصور وثوقی (۱۳۹۶). بررسی جامعه شناختی رابطه ی اعتماد اجتماعی و ارتباطات انسانی با تأکید بر خانواده های شهر تهران در سال ۱۳۹۵-۱۳۹۳، مطالعات جامعه شناختی شهری سال هفتم تابستان ۱۳۹۶ شماره ۲۳، ص ۲۵۱-۲۷۰.
- سرایی، حسن، اوجاقلو، سجاد. (۱۳۹۲). مطالعه نسلی تغییر ارزش ازدواج در ایران (مطالعه موردی: زنان شهر زنجان). مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۵(۴)، ۱۹-۴۲.
- سلامتی هرمزی، شکوفه (۱۳۹۰) بررسی مقایسه ای ادراک ها و نگرش های دختران مجرد شهر بندرعباس نسبت به ازدواج و پیامدهای مجرد. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه هرمزگان
- شاه مرادی، سمیه، فاتحی زاده، مریم السادات، و احمدی، سیداحمد. (۱۳۹۰). پیش بینی تعارض زناشویی از طریق ویژگی های شخصیتی، روانی و جمعیت شناختی زوج ها. دانش و پژوهش در روان شناسی کاربردی، ۱۲(۱) (پیاپی ۴۳)، ۳۳-۴۴.
- شریفی، احمدحسین، (۱۳۹۱)، «سبک زندگی به عنوان شاخصی برای ارزیابی سطح ایمان»، فصلنامه علمی پژوهشی معرفت فرهنگی اجتماعی، سال سوم، شماره سوم، تابستان ۹۱، ص ۶۲ - ۴۹.
- صباغچی، مرجان، عسکری ندوشن، عباس، و ترابی، فاطمه. (۱۳۹۶). عوامل تعیین کننده نگرش به ازدواج و تشکیل خانواده در شهر یزد. مطالعات جمعیتی، ۳(۱)، ۱۳۱-۱۶۲.
- عسکری ندوشن عباس، محمدجلال عباسی شوازی، مریم پیری محمدی (۱۳۹۵). سن ایده آل ازدواج و عوامل تعیین کننده ی آن در شهر یزد، مطالعات راهبردی زنان سال نوزدهم، شماره ۷۳، ص ۳۵-۶۳.
- فریدون پور، زینب، کلهری، صفورا، محسنی، فاطمه، و نامجو، فرهاد. (۱۳۹۹). مقایسه اثربخشی آموزش طرحواره درمانی و ایماگوتراپی بر ترس از ازدواج و نگرش به انتخاب همسر در دختران مجرد. خانواده درمانی کاربردی، ۱(۱)، ۱۰۰-۱۲۴.

- قنبری برزیان، علی، سلمانوندی، شاپور، فاطمی، نرگس السادات. (۱۳۹۷). تأملی بر تأثیر روابط جنسی پیش از ازدواج بر گرایش به ازدواج مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه اصفهان. پژوهش های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، ۷(۳)، ۳۳-۵۴.
- کاظمی، زهرا. (۱۳۸۹). بررسی تاثیر آرمان گرایی توسعه ای بر شکاف بین نگرش های دختران و مادران آن ها نسبت به ازدواج و خانواده. خانواده پژوهی، ۶(۲۳)، ۲۹۹-۳۱۲.
- گل محمدی، علی (۱۳۸۳). تأثیر زندگی مشترک پیش از ازدواج بر فروپاشی ازدواج. فصلنامه مطالعات راهبردی زنان ۱۳۸۳ شماره ۲۵
- گیدنز، آنتونی (۱۳۹۴). تجدد و تشخیص: جامعه و هویت شخصی در عصر جدید، ترجمه: ناصر موفقیان، تهران: نشر نی.
- محمدی، سیدیوک. (۱۳۹۲). بررسی الگوی رابطه صمیمانه همسران. پژوهش نامه زنان، ۴(۷)، ۱۶۳-۱۸۷.
- محمودیان حسین، محمودیانی سراج الدین و شهریاری سهیلا (۱۳۹۴) در بررسی ازدواج خویشاوندی، تفاوت های بین نسلی و عوامل پشتیبان آن در کرمانشاه. مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، دوره ۴ شماره ۱ بهار ۱۳۹۴
- مهدیه، مهسا، سیدان، فریبا (۱۳۹۴) تحلیل جنسیتی روابط همخانگی مشترک در زنان و مردان ایرانی. اولین همایش بین المللی نوآوری و تحقیق در هنر و علوم انسانی
- نازک تبار، حسین، ملانیا جلودار، شهرام، حسینی درونکلانی، سیده زهرا. (۱۳۹۴). تحلیلی بر نوسازی و کارکرد خانواده در استان مازندران. مطالعات زن و خانواده، ۳(۲)، ۱۲۱-۱۴۹
- نجارپوریان، سمانه، بهرامی، فاطمه، و اعتمادی، عذرا. (۱۳۸۷). تاثیر آموزش تعهد پیش از ازدواج بر بهبود ویژگی های تعهد در دختران دانشجوی دانشگاه آزاد اسلامی واحد فسا. خانواده پژوهی، ۴(۱۳)، ۸۶-۷۷
- هنرور، حسین، محمدپور، ابراهیم. (۱۳۹۹). مطالعه نگرش جوانان به ازدواج و ارتباط آن با ترجیحات ارزشی، دین داری و شیوه های فرزندپروری (مورد مطالعه: جوانان استان آذربایجان غربی). علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۷(۱).

- Dalos R, Draper A. (۲۰۱۰). An Introduction to Family Therapy: systemic theory and practice. New York: Open University Press.

- Jones, G. W. (۲۰۱۰), "Changing Marriage Patterns in Asia", Working Paper Series No. ۱۳۱, Asian Research Institute and Department of Sociology, National University of Singapore.
- Hedayati Moghaddam, M. R. Eftekhazadeh Mashhadi, I. Fathimoghadam, F. & Pourafzali, S. J. (۲۰۱۵) "Sexual and Reproductive Behaviors among Undergraduate University Students in Mashhad; a City in Northeast of Iran." *Journal of Reproduction and Infertility*, ۱۶ (۱): ۴۳-۴۸.
- Kabir, Ahmad; Gulshana Jahan and Rukhshana Jahan (۲۰۰۱). Female Age at Marriage as a Determinant of Fertility; *Journal of Medical Sciences*, ۱(۶): ۳۷۲-۳۷۶.
- Kawamura, Sayaka. (۲۰۱۱). "Marriage in Japan: attitudes, intentions, and perceived barriers". Doctor of Philosophy (Ph.D.), Bowling Green State University, Sociology.
- kilian, K. Mousavi, S. A. & Keramat, A. (۲۰۱۴) Estimation of Sexual Behavior in the ۱۸-۲۴ Years Old Iranian Youth based on a Crosswise Model Study." *BMC Research Note*, ۱۴: ۷-۲۸.
- Larson, H; Lamont, C. (۲۰۰۵). The relationship of childhood sexual abuse to the marital attitudes and readiness for marriage of single young adult women. *Journal of Family Issues*, ۲۶: ۴۱۵-۴۳۲.
- Peng, T. N. (۲۰۰۶). "Trends and correlates of delayed marriage in Malaysia, and implications for development", Paper presented at the International Conference on Population and Development in Asia: Critical Issues for a Sustainable Future, ۲۰-۲۲ March, Phuket, Thailand.
- Thompson, J. M. (۲۰۰۵). Differences in marital attitudes and readiness among nevermarried African American men by childhood family structure. M. A. Thesis. Roosevelt University.
- Tokuhiro, Yoko. (۲۰۰۴). "Delayed marriage in contemporary Japan: a qualitative study". The University of Hong Kong (Pokfulam, Hong Kong)
- Shachelford, T. K., Besser, A, Goetz, A. T. (۲۰۰۷). Personality, marital satisfaction, and marital infidelity. *Individual Differences Research*. ۶(۱). ۱۳-۲۵.
- Wells, B. E. & Twenge, J. M. (۲۰۰۵) "Changes in Young People's Sexual Behavior and Attitudes, ۱۹۴۳-۱۹۹۹: A Cross-Temporal Meta-Analysis." *Review of General Psychology*, ۹: ۲۴۹-۲۶۱.

- Yang, M. T. (۲۰۱۳). Romance, Dating and Marriage in Singapore: Youth Attitudes, Ideals, and the “Checklist Syndrome”, A Thesis Presented to the Faculty of the Graduate School of Cornell University In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Science.

نسخه پذیرفته شده پیش از انتشار